

JAARVERSLAG 2009

VERENIGING VOOR NATUUR EN MILIEU

"DE VECHTSTREEK"

Inleiding

Het jaarverslag bestaat uit een algemeen deel over de vereniging als geheel, gevolgd door de afzonderlijke verslagen van de werkgroepen. De onderwerpen van de werkgroep Gebiedsbescherming zijn in het algemene verslagdeel opgenomen in de paragraaf beleidsaspecten.

Jaarvergadering

De jaarvergadering vond plaats op 18 maart 2009. Een verslag vindt u elders in deze Meander.

Ledenbestand

Per 31 december 2009 telde de vereniging 238 leden (dit was 233 in 2008).

Bestuur

Het bestuur heeft zorggedragen voor de organisatorische en huishoudelijke zaken zoals het samenstellen van het activiteitenprogramma. Ook heeft het bestuur, samen met werkgroepleden, ingespeeld op diverse actuele en bestuurlijke zaken. Deze zijn beschreven in de paragraaf beleidsaspecten.

Rekening houdend met enkele toekomstige bestuurswisselingen heeft de volgende portefeuillewijziging plaatsgevonden:

- De ledenadministratie is verhuist van penningmeester naar secretaris.
- De portefeuille van public relations is toegevoegd aan het bestuur. Aanleiding hiervoor was de wens van Wimke Schipper om haar PR-werk te beëindigen.

Beleidsaspecten

In een vroegtijdig stadium willen wij onze ideeën en wensen inbrengen in plannen en projecten van de overheden. Zij vragen ons ook steeds meer om advies. Dat is een goede ontwikkeling. In het verslagjaar ging het om de volgende onderwerpen:

Provincie:

- **N340/ N48:** deelname aan de besprekingen van de provinciale Consultatiegroep N340.

Hier leveren we input voor de verdere planvorming over de N340. Op 4 maart werd Statenleden en Gemeenteraadsleden het belang van de robuuste verbindingzone te Varsen en de noodzaak voor de aanleg van een ecoduct toegelicht. Dit gezelschap werd ook rondgeleid in het Varsenerveld, waarbij gewezen is op de grote natuurwaarden van dit gebied en de negatieve effecten bij een mogelijke aanleg van een nieuwe weg. Op 10 maart is onze zienswijze kenbaar gemaakt in de gemeentelijke Commissie Ruimte. Bij de tervisielegging van het Plan N340 hebben we onze zienswijze ingediend bij de Provincie. Dit indachtig ons eerder ingenomen standpunt. In het najaar hebben Provinciale Staten het voorstel van het combinatie alternatief van Gedeputeerde Staten overgenomen. In de vervolgfase, de uitwerking van het combinatie-alternatief ter voorbereiding op de Planstudie Besluit MER, zijn we via de Klankbordgroep nauw betrokken. Onze ideeën met betrekking tot een ecoduct nabij Varsen en een ecotunnel in de N48 (deel provinciale weg tussen viaduct Varsen – viaduct Balkeweg) zijn overgenomen.

- **Masterplan Ruimte voor de Vecht:** In opdracht van de Provincie en in nauwe samenwerking met de natuur en milieuorganisaties in het Vechtdal is een gezamenlijke visie op natuur en recreatie ontwikkeld. Onze Vereniging was trekker van het project en verzorgde de teksten en lay out. De visie "Rust en Drukke/Nieuwe kansen voor natuur en recreatie in het Vechtdal" levert bouwstenen op voor de verdere planuitwerking van projecten Ruimte voor de Vecht. De visie is aangeboden aan het provinciaal Breed Bestuurlijk Overleg. In de Statencommissie Ruimte, Water en Duurzaamheid van 11

november hebben we onze visie met betrekking tot het Masterplan Ruimte voor de Vecht toegelicht.

Gemeente:

- **Ontwerpbestemmingsplan buitengebied Ommen:** Voor ons een belangrijk plan. Immers de ruimtelijke ontwikkelingen worden hierin voor een periode voor 10 jaar vastgelegd. Voor ons is van belang dat natuur en landschapswaarden duurzaam worden veiliggesteld en zich kunnen ontwikkelen, zoals in andere overheidsplannen staat aangegeven. We hebben onze inbreng geleverd in de besprekingen van de Klankbordgroep en op de informatieavond. Bij de ter visie legging van het ontwerp bestemmingsplan is op wezenlijke onderdelen geen of onvoldoende aandacht besteed aan de belangen van natuur en landschap. In afstemming met Natuur en Milieu Overijssel en Stichting Landschap Overijssel hebben wij een zienswijze ingediend. Deze zienswijze is op 24 november toegelicht in een hoorzitting van de raadscommissie Ruimte.
- **Gebiedsgericht project Varsen:** integraal project waarbij de functies natuur, water, landbouw en leefbaarheid samengaan. Deelgenomen aan de informatieavonden, kennis ingebracht en deelgenomen aan terreinbezoeken. In de Commissie Ruimte hebben we op 10 november onze zienswijze toegelicht op het project, omdat op onderdelen onvoldoende aandacht was geschonken aan behoud van natuur- en landschapswaarden.
- **Gemeentelijke Kadernotitie Klimaatbeleid:** Bij dit nieuw op te stellen beleid zijn we nauw betrokken. In dit kader zijn diverse besprekingen gevoerd. Op 13 maart is onze zienswijze op de Kadernotitie Klimaatbeleid toegelicht in de Commissie Ruimte
- **Bomenbeleidsplan Ommen:** we zijn nauw betrokken bij het nieuw op te stellen Bomenbeleidsplan. Op 4 november hebben we onze inbreng geleverd bij de evaluatie van het vigerende Bomenbeleidsplan. Daarbij hebben we constructieve voorstellen gedaan, die als bouwstenen dienen voor het nieuw op te stellen gemeentelijke bomenbeleidsplan. In het verdere traject worden we nauw betrokken..
- **Herinrichting N34 (huidige weg Ommen-Hardenweg):** diverse besprekingen met Gemeente gevoerd, waarbij benadrukt werd de gemaakte afspraken tussen de overheden na te komen met betrekking tot de herinrichting van de N34 en met name de omvorming tot ecoweg ("karrespoor") bij het Junner Koeland.
- **Motorcrossterrein:** diverse besprekingen gevoerd met betrekking tot de verdere inrichting van dit terrein.
- **Nacht van de Nacht 24 oktober:** in samenwerking met het Natuurinformatiecentrum de derde Nacht van de Nacht Ommen georganiseerd. Na een lezing over Uilen vond de nachtwandeling plaats.
- **Zwerfvuilactie Beerzerveld:** Op 5 maart: in samenwerking met OBS Beerzerveld, Plaatselijk Belang Beerzerveld en Gemeente Ommen, als onderdeel van de landelijke dag, een schoonmaakactie gehouden.
- **Bestuurlijk overleg Gemeente Ommen:** maandelijks overleg over beleids- en bestuurlijk relevante zaken op het gebied van natuur en milieu.
- **Millenniumgemeente:** Wij nemen deel aan de overleggroep en hebben meegewerkt aan een informatiestand over dit onderwerp op 19 augustus. We willen ons hierbij inzetten voor het onderwerp duurzaamheid.

Overige:

Diverse (afstemmings)overleggen met vertegenwoordigers van rijk, provincie, waterschappen, gemeenten, natuur-, milieu- en terreinbeherende organisaties, landbouw en recreatie zoals:

- Deelname aan thema-avond "Provinciale Omgevingsvisie" van Natuur en Milieu Overijssel op 20 januari.
- Met terreinbeherende instanties is diverse malen overleg gevoerd waarbij input is geleverd voor het op te stellen N2000-beheerplan Vecht en Beneden Regge.

Communicatie en public relations

Diverse activiteiten zijn gericht op overdracht van kennis en het bekendmaken van de verenigingsactiviteiten.

We doen dat op de volgende manieren:

Kwartaalblad Meander en website www.vechtstreek natuur.nl

Het kwartaalblad Meander bevat een weergave van verenigingsactiviteiten, achtergrondinformatie en dergelijke.

De website www.vechtstreek natuur.nl (of www.natuurenmilieudevechtstreek.nl) biedt actuele informatie over onze activiteiten. Er is ook oudere informatie te vinden in de archiefpagina's.

Thema-avonden en excursies

Het activiteitenprogramma bestond uit de volgende thema-avonden en excursies:

- 27 februari – thema-avond boommarters door Daniel Tuitert
- 18 maart – lezing robuuste verbindingzones door Hein Kuijper
- 8 mei zangvogelcursus door Henk Ruiter
- 9 mei zangvogelexcursie in het Eerder Achterbroek door Henk Ruiter
- 26 juni – nachtzwaluwen: presentatie en excursie Sallandse Heuvelrug door Arend Spijker
- 2 oktober – thema-avond paddenstoelen door Henk Ruiter
- 3 oktober – paddenstoelenexcursie door Henk Ruiter
- 24 oktober – lezing over uilen door Fred Roelofs met aansluitend een nachtwandeling (in samenwerking met Natuurinformatiecentrum Ommen)

De lezingen en thema-avonden vonden plaats in de gebruikelijke locatie: het Natuurinformatiecentrum Ommen.

Mediaberichten

Er zijn diverse persberichten verschenen over onze activiteiten. Voorbeelden zijn:

- Schoonmaakactie Beerzerveld
- Dassenburcht in omleiding Ommen
- Onderhoud Varsenerveld
- Activiteiten ooievaarsnest

Overige activiteiten

Op verzoek van andere organisaties zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- 13 januari - lezing voor COBA Ommen over Varsenerveld
- 24 februari - lezing KNNV Zwolle over Varsenerveld
- 16 maart - toelichting gegeven in terrein aan provinciale Ecologengroep m.b.t. natuur- en landschapswaarden N340
- 19 maart - wandeling voor inloophuis kankerpatiënten (Vechtgenotenhuis)
- 22 april - lezing voor vrouwenvereniging Passage over vogelzang
- 23 april - excursie naar Arrierkoeland voor Dunamis
- 16 mei - excursie voor IVN groep Hardenberg, Varsenerveld
- 16 juni - deelname aan het Vechtsymposium te Laar (Dld).
- 18 juni - excursie voor vogelvereniging de Tuinfluiter naar de Engbertsdijksvenen
- 25 juni - excursie naar Zeesse voor Baalderborg
- 26 juni - rondleiding Junner Koeland voor SBB directie en klankbordgroep
- 15 juli - excursie Natuurontwikkeling Overijsselse Vecht voor Staatsbosbeheer
- 22 augustus - excursie Junner Koeland voor KNNV Zwolle
- 29 oktober - excursie Steile Oever voor Dunamis
- 13 november - wandeling voor inloophuis kankerpatiënten (Vechtgenotenhuis)

Meer activiteiten zijn vermeld in de werkgroepverslagen.

Jaarverslag 2009 Vogelwerkgroep

Bijeenkomsten

We zijn dit jaar 6 keer bij elkaar gekomen om onze activiteiten en plannen te bespreken.

Nestkastjes

Evenals andere jaren zijn ook dit jaar de nestkastjes op Landgoed Vilsteren, Hoogengraven, Landgoed Junne, Ada's hoeve, Het Laer, Vlierbelten, Besthmen en Landgoed Beerze weer gecontroleerd.

Watervogeltelling

Aan de watervogeltellingen voor SOVON en de provincie hebben we ook dit jaar weer medewerking verleend.

Er is 6 keer geteld langs de Regge en de Vecht.

Euro-Birdwatch

Aan deze telling hebben we dit jaar niet meegedaan vanwege de verre ligging van de telposten.

Uilen

Met de uilen is het dit jaar over het algemeen niet zo goed gegaan. Dit is voor een groot deel te wijten aan het gebrek aan muizen. Van de bosuil hebben we bijna geen broedsels. De enige broedsels waar iets van terecht is gekomen waren op de Lemelerberg. In Dalfsen was een bosuil die een aantal merels als prooi in zijn kast had liggen.

De kerkuil heeft het ook veel minder gedaan dan vorig jaar. Soms waren er wel uilen aanwezig, maar kwam het niet tot broeden.

De steenuil heeft minder last van het gebrek aan muizen gehad. Er waren voldoende meikevers en andere insecten.

Raven

Dit jaar geen 2 maar slechts 1 ravennest. De raven hebben echter wel 5 jongen groot gebracht. Naar onze stellige overtuiging zijn er in onze omgeving nog meer ravenhorsten, maar deze hebben we helaas niet kunnen vinden.

Roofvogels

Van de roofvogelstand hebben we geen duidelijk overzicht. Dit komt mede door gebrek aan man / vrouw kracht.

Er zijn wel meer torenvalkenbroedsels vastgesteld als andere jaren. Dit komt waarschijnlijk doordat er meer kasten zijn geplaatst. Van de Lemelerberg is wel een volledige inventarisatie gemaakt.

Nachtzwaluwen

Bij de inventarisatie van de nachtzwaluw op de Lemeler- en Archemerberg zijn weer evenveel territoria vastgesteld als in 2008. Namelijk 15 territoria.

Gierzwaluwen

De gierzwaluwen doen het nog steeds goed in Ommen. We hebben 59 nesten vastgesteld, in 2008 nog 43.

Dit is een stijging en we weten dat er nog meer nesten aanwezig zijn. Volgend jaar proberen we een uitgebreidere inventarisatie te doen.

Zwarte stern.

Al hoewel de zwarte stern uit het Ommer gebied als broedvogel is verdwenen willen we de nestvlotjes nog een jaar laten liggen. Wanneer er dan weer geen succes geboekt wordt zullen we ze uit de Vecht verwijderen.

Ooievaars

Er hebben dit jaar 2 paar ooievaars in Ommen gebroed. Het paar in Varsen heeft 2 jongen zelf groot gebracht, een derde jong is in het asiel tot volle wasdom gekomen. Het paar in Witharen heeft ook 2 jongen groot gebracht. In totaal dus 5 jonge ooievaars die het luchtruim hebben gekozen.

Observatiehut

De hut op het Junner koeland is opnieuw in de beits gezet en kan nu weer een aantal jaren mee. Ook is de begroeiing rond de hut gesnoeid en is er daardoor weer een beter uitzicht ontstaan.

Rijkswaterstaat N 36 / N34

Door de vogelwerkgroep is het aantal afgesproken kasten geplaatst. Jaarlijks zullen de kasten door de vogelwerkgroep gecontroleerd worden. Tevens wordt er jaarlijks verslag aan RWS uitgebracht over de behaalde resultaten

Stadsvogelproject

In samenwerking met de gemeente zal er een stadsvogelproject worden opgezet. Over de taakverdeling binnen dit project zullen met de gemeente een aantal afspraken worden gemaakt.

Landelijke bijeenkomsten

Verscheidene leden van de vwg hebben weer een aantal bijeenkomsten bezocht, zoals de provinciale vogelaarsdag, Landelijke uilenbijeenkomst, Roofvogeldag, SOVONdag en regionale bijeenkomsten over steenuilen en kerkuilen.

Jaarverslag 2009 Zoogdierenwerkgroep

Dassen en dassenplatform

In samenwerking met andere "groene partijen" in het Vechtdal wordt gewerkt aan bescherming van de das. Leden van de zoogdierenwerkgroep hebben afgelopen jaar diverse bijeenkomsten van dit dassenplatform bijgewoond, werken mee met het monitoren van dassenburchten en zijn actief in de organisatie van het platform.

Verkeersslachtoffers

Leden van de werkgroep hebben enkele verkeersslachtoffers verwijderd. Het ging om diverse steenmarters, een das en enkele reeën.

Vleermuizen

De vleermuiskasten zijn zes keer geïnventariseerd. Een aantal series met vleermuiskasten zijn verplaatst. De bezetting daarvan was de laatste jaren niet echt geweldig en er is nu voor locaties gekozen die qua directe omgevingsinvloeden sterk afwijken van de huidige locaties. De hoop is dat door het verhangen andere vleermuissoorten worden aangetroffen.

Bij een woning in Witharen zijn twee vleermuisinspecties uitgevoerd. De bewoner heeft een kolonie vleermuizen in zijn schuur en wilde daar graag meer over weten.

In augustus is een afvaardiging naar de Hardenbergerweg getogen om te kijken in hoeverre zich locaties van vleermuizen in de bomen bevinden, deze zijn niet aangetroffen.

Boommarters

Er zijn enkele inspectierondes geweest waarbij boomholtes werden gecontroleerd op verblijfssporen van boommarters.

Jaarverslag 2009 plantenwerkgroep

De plantenwerkgroep ziet terug op een succesvol jaar.

De werkzaamheden en inventarisaties van de plantenwerkgroep hebben zich ook dit jaar afgespeeld in het Varsenerveld. We hebben gemaaid, gehooïd, geplagd en boomopslag verwijderd. (Zie afbeelding: beheersingrepen, aan het einde van dit verslag.)

Ook zijn er diverse inventarisaties uitgevoerd. De belangstelling om mee te werken in het Varsenerveld is heel goed te noemen. Blijkbaar heeft de plantenwerkgroep een juiste mix gevonden voor werk, educatie en ontspanning waardoor men graag terugkomt om op zijn of haar vrije zaterdagmorgen te komen werken. Inmiddels hebben zich meer dan 50 mensen opgegeven om mee te werken in het Varsenerveld.

De Gemeente Ommen zijn we dankbaar voor de goede samenwerking. Dit gebeurt in het bijzonder door het beschikbaar stellen van materieel voor de hooiwerkzaamheden.

Uit de indrukwekkende lijst van bijzondere planten en diersoorten blijkt dat onze inspanning van de laatste 11 jaren zijn vruchten afwerpt. (Zie bijlage: opsomming rode lijstsoorten, aan het einde van dit verslag.)

Er wordt jaarlijks ruim 300 uur door vrijwilligers in het Varsenerveld gewerkt

Zaterdag 7 maart is Rotary Dedemsvaart actief geweest in het Varsenerveld. Met veel enthousiasme heeft men zich bezig gehouden met het verwijderen van boomopslag.

Zaterdag 20 juni werd er een excursie georganiseerd voor de mensen die in de "Plantenwerkgroep" zitten. We werden ontvangen met koffie en koek bij Atelier Witharen. Daarna volgde een excursie onder leiding van Henk Ruiter door het Varsenerveld. De middag werd afgesloten bij Thea Dijkema en Louis van Vilsteren.

Op zaterdag 26 september was het de jaarlijkse hooidag. De donderdag ervoor was er al door een aantal mensen een groot deel van wat er gedaan moest worden machinaal gemaaid. We konden ook dit jaar weer gebruik maken van uitstekende maaiapparatuur die geheel belangeloos ter beschikking werd gesteld door Staatsbosbeheer.

De eerste zaterdag in november is het de jaarlijkse landelijke Natuurwerkdag. Ook dit jaar hebben we met het Varsenerveld op 7 november hieraan deel genomen. Landschap Overijssel stelde kruiwagens, plagschoppen en grepen ter beschikking. Een twintigtal mensen verzamelde zich bij Thea Dijkema en Louis van Vilsteren aan de Witharenweg, waarna men gezamenlijk naar het Varsenerveld liep. Er zijn plagplekken gemaakt en er is boomopslag verwijderd.

De landelijke Natuurwerkdag trekt ieder jaar weer mensen van buiten af. Voor hen en voor de mensen die het gebied nog niet zo lang kennen gaf Henk Ruiter aan het eind van de ochtend een korte rondleiding en vertelde het één en ander over het gebied.

Op 17 mei is er een terreinbezoek geweest door dhr. Bakkenes (gemeente Ommen), dhr. Bokdam (begrazingsdeskundige Wageningen universiteit) en enkele leden van de gebiedswerkgroep Witharen om te spreken over de begrazing van het gebied.

In het beheerplan van de gemeente is vastgelegd dat er jaarlijks voor 15 juli geen begrazing plaatsvindt. Een gedeelte wordt permanent buiten de begrazing gehouden. Zie kaart.

Door middel van vegetatieopnamen wordt de ontwikkeling gevolgd.

Aan de noordkant van de Onderhaarse leiding worden nu ook schapen ingezet voor de begrazing. Punt van zorg is de grote hoeveelheid mest die door de schapen in het gebied gedeponeerd wordt. Bij een geherderde kudde komt deze mest voor een groot deel in de stal terecht. Dat is hier niet het geval. We houden het nauwgezet in de gaten.

Op 4 maart is een grote delegatie statenleden van de provincie op bezoek geweest om zich te laten informeren over een eventueel nieuw tracé van de N34. Veel leden van onze werkgroep waren hierbij aanwezig. Gelukkig voor het Varsenerveld heeft provinciale staten besloten om het bestaande tracé te handhaven.

Wij zijn vertegenwoordigd in de gebiedswerkgroep Witharen. Er is een Gebiedsvisie Witharen e.o. opgesteld. Hierin wordt ook aandacht aan de natuurwaarden van het Varsenerveld besteed.

Varsenerveld

EGM maatregelen en
vervolgbeheer

- ontbost
- alleen maaien afvoeren, sinds 1998
- Geplagd in 1998
- Alleen begrazing sinds 1997
- nieuw afrastering mei 2009
- oude afrastering

Schaal: 1:4.500
Afdruk datum: 12-5-2009

*) 2002 sept. Uitgraven veraard veen
en plaggen oevers.

2002 Geplagd, daarna
nieuwe opslag verwijderd.

2004 okt. Veraard veen uitgraven
en oevers geplagd.

2006 sept. Bos gekapt,
geplagd + bekalkt.

BEHEER

Runderbegrazing

1e eind juli +/- 1 week.
2e september +/- 1 week.

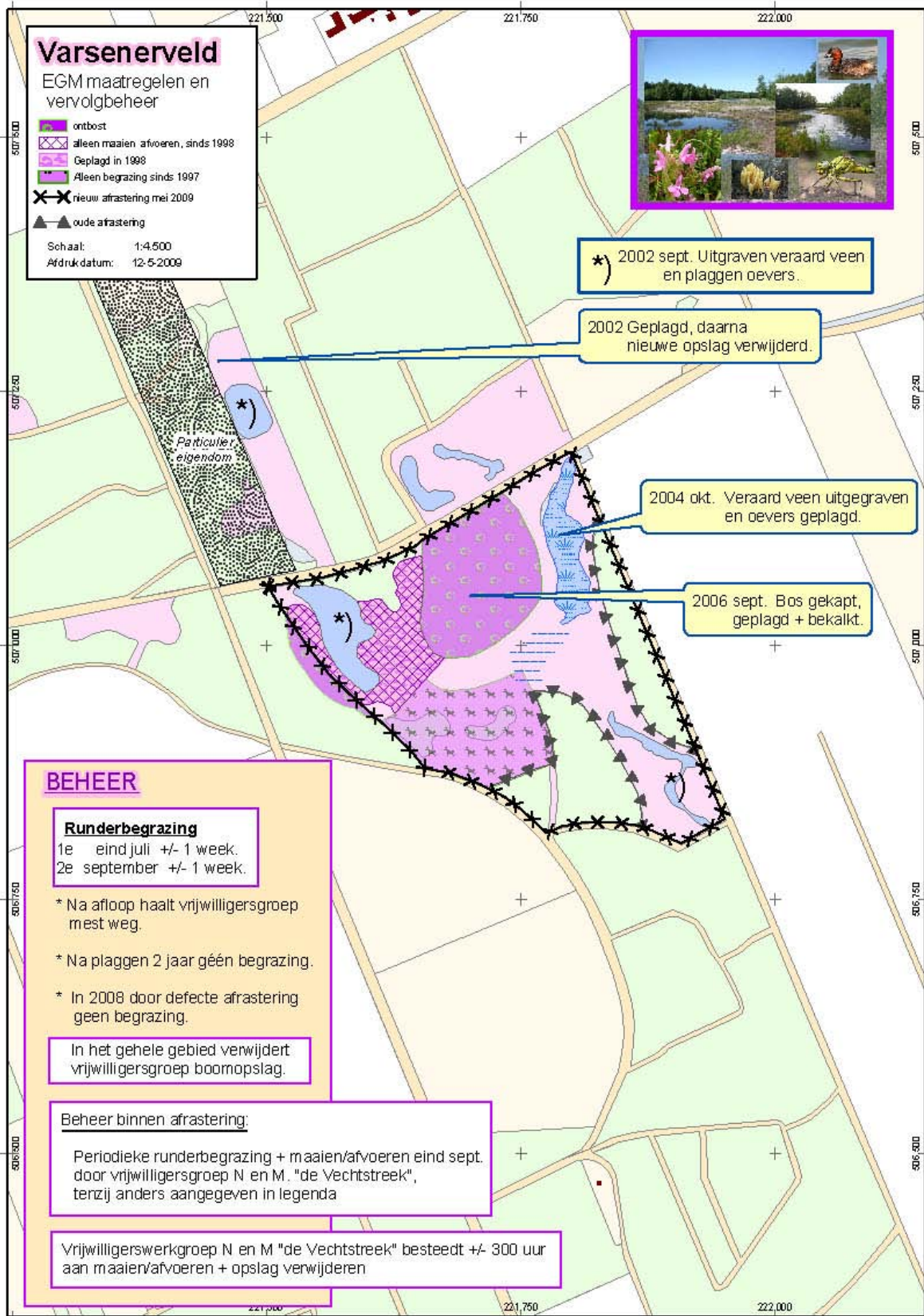
- * Na afloop haalt vrijwilligersgroep mest weg.
- * Na plaggen 2 jaar géén begrazing.
- * In 2008 door defecte afrastering geen begrazing.

In het gehele gebied verwijdert
vrijwilligersgroep boomopslag.

Beheer binnen afrastering:

Periodieke runderbegrazing + maaien/afvoeren eind sept.
door vrijwilligersgroep N en M, "de Vechtstreek",
tenzij anders aangegeven in legenda

Vrijwilligerswerkgroep N en M "de Vechtstreek" besteedt +/- 300 uur
aan maaien/afvoeren + opslag verwijderen

Rode lijstsoorten Varsenerveld 2009

(vetgedrukt = Europese Habitatrichtlijn) (*cursief 2009 niet aangetroffen*)

Moeraswolfsklauw

Bruine snavelbies
Witte snavelbies
Veenbies
Stijve ogentroost
Hondsviooltje

valkruid

Heidekartelblad
Moeraskartelblad
Welriekende nachtorchis
Liggende vleugeltjesbloem
Sierlijke vetmuur
Blauwe knoop
klokjesgentiaan
Vlottende bies
witte waterranonkel
Wateraardbei
Moerassmele

Addertong
echte guldenroede
bleekgele drooglboem
Ronde zonnedauw
Kleine zonnedauw
Stijve moerasweegbree

Lavendelheide

Kleine veenbes

Kleine valeriaan

Vetblad

kussentjesveenmos

klein warkruid
Dwergvlas
Canadees hertshooi
Moerashertshooi
Pilvaren
Gevlekte orchis
Bevertjes
Grondster
Beenbreek
Groot nerfpuntmos-Reuzenpuntmos

lycopodiella inundata

Rhynchospora fusca
Rhynchospora alba
Trichophorum cespitosum
Euprasia stricta
viola canina

arnica montana

Pedicularis sylvatica
Pedicularis palustris
platanthera bifolia
polygala serpyllifolia
sagina nodosa
Succisa pratensis
gentiana pneumonanthe
eleogiton Fluitans
ranunculus ololeucos
potentilla palustris
deschampsia setacea
ophioglossum viride
Solidago virgaurea
gnaphalium luteo-album
Drosea intermedia
Drosera rotundifolia
Echinodurus ranunculoides
andromeda polifolia
Oxycoccus palustris
valeriana dioica
pinguicula vulgaris

Sphagnum Compactum

Cuscuta epithymum
Radiola linoides
Hypericum canadense
Hypericum elodes
Pilularia globulifera
Dactylorhiza maculata
Briza media
illecebrum verticillatum
Nartheicum ossifragum
Calliargon giganteum.

Waterspitsmuis

Das

Boomleeuwerik

Boompieper

Geelgors

Dodaars

Geoorde fuut

Matkop

Wintertaling

Kneu

Zwarte specht

Levendbarende hagedis

Heikikker

Bruine kikker

Meerkikker

Poelkikker

Bastaardkikker

Kleine watersalamander

Ruige aardtong
Heideknotszwam
Zwartwordende wasplaat
Gele knotszwam
Verblekende knotszwam
Vuurzwammetje
Veenmosvuurzwammetje
Sneeuwzwammetje
Zwartsneesatijnzwam
Veenmosgordijnzwam
Gele Wilgengordijnzwam
Slijmwasplaat
Glassnijder
Bandheidelibel
Tengere pantserjuffer
Vroege glazenmaker
Venwitsnuitlibel
Noordse winterjuffer
Bruine winterjuffer
Koraaljuffer
Plasrombout

Groentje
Bruine vuurvlinder
Zilveren maan.
Moerassprinkhaan

Grote modderkruiper

Rendiermos

Hygrocybe coccineocrenata,

Entoloma serrulatum
Cortinarius tubarius
Cortinarius cinnamomeoluteus
Hygrocybe laeta